Stad Gent - Educatieve Diensten

Leidraad kleuteronderwijs en 1ste graad LO
Vogels, hoe herken je ze?

Kleuteronderwijs

1e graad LO

KINA Huis

50 minuten

Algemeen

Met de activiteit ‘Vogels, hoe herken je ze?’ maken kleuters van dichtbij kennis met veel voorkomende vogels. Ze ontdekken dat er soms een verschil in verenkleed is bij mannetjes en vrouwtjes. Dat je aan de snavel van de vogel kan zien wat er op zijn menu staat. Occasioneel wordt er ook stil gestaan bij wat de vogel in de winter eet en hoe ze zich voortplanten. Samen met de gids verkennen ze de zaal en worden de eerste zaadjes geplant voor toekomstige vogelkenners.

Minimumdoelen

	Minimumdoelen Bron: www.onderwijsdoelen.be
	Wetenschap en techniek Organismen Classificatie van organismen
	3.1.1 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot organismen: de fauna, de zoogdieren, de vogels, de vissen, de insecten, de flora. 3.1.2 De kleuters kunnen:. organismen beschrijven op basis van waarneembare kenmerken; fauna beschrijven op basis van voortplantingswijze 3.1.3 De kleuters kennen de volgende begrippen in verband met de levenscyclus: geboren worden, kiemen, groeien, sterven. 3.2.1 De kleuters kennen het principe van eten en gegeten worden. 3.2.4 De kleuters kunnen aangeven dat je moet eten wanneer je honger hebt en drinken wanneer je dorst hebt.

Attidudes

Verantwoordelijkheid opnemen om tot optimaal leren te komen

9.3.4

De kleuters kunnen volgens de klas- en schoolafspraken vragen stellen en beantwoorden.

9.3.5

De kleuters kunnen hun beurt afwachten.

9.3.6

De kleuters kunnen spreken en stil zijn wanneer het past.

Mondeling taalgebruik

Luisterbegrip

1.3.1

De kleuters kunnen met aandacht luisteren.

1.3.2

De kleuters kunnen gepast reageren op vragen en instructies.

1.3.3

De kleuters kunnen vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben.

Materiaal

Mapje met afbeeldingen van o.a.

- Huismus mannetje vs vrouwtje
- Koolmees
- Roodborst
- Boerenzwaluw
- Bosuil
- Reiger
- Sperwer (mannetje)
- Driehoek en kegel (snavel zaadeter zoals huismus)
- Pincet (snavel insecteneter zoals koolmees)
- Kromme snavel roofvogel (eet vb. muizen zoals uil)
- Dolk (snavel viseter zoals reiger, ijsvogel)

Verloop

Vooraf

Lees deze leidraad en verken de vogelzaal. De vogelzaal bevindt zich op de bovenste verdieping van het museum: Op virtueel bezoek in Kina | Kina
Bekijk de opgezette vogels en de tekst in alle vitrinekasten. Neem de map met afbeeldingen mee.

Ontvangst van de groep en intro

De klas meldt zich aan bij de baliemedewerker.

Je verwelkomt de groep in de vestiaire. Jasjes, rugzakken en drinkflessen worden hier bewaard.

- Welkom allemaal!
- Wie weet naar welk thema jullie vandaag komen kijken? *Naar de vogels.*

- Gaan jullie mee? Kom maar mee naar boven!

Hou even halt op de tussenverdieping, na de eerste trap, en laat de kinderen naar de kast met de eend en de kuikens kijken. Zorg voor afstand tot het raam, want er is een grote spleet tussen het raam en de trap. Deze stop wordt niet altijd ingebouwd. Hangt samen met de interesse van de groep en de drukte op dat moment.

- Enkele kinderen merken de vogels op in de vitrine kast.
- Welke vogels zijn dit? *Eenden*
- Gaan we naar boven? Daar zitten nog veel meer vogels die je van dichtbij kan zien!

Stopplaats 1 en 2: De ingang van de vogelzaal en de vitrine met mussen

Materiaal

- Mapje met afbeeldingen

Ga de vogelzaal binnen en sta met de groep even stil.

- Wie is er moe?
- Wat hebben wij net gedaan? *De trap opgelopen*
- Zouden vogels dit ook doen? *Neen, ze vliegen*
- Kunnen alle vogels vliegen? *Neen, vb. pinguïn*
- Waar in de stad kan je vogels zien? *Parken, op straat, ….*
- *Zie* je alleen vliegende vogels? *Neen*
- Waar zitten deze vogels nogal vaak? *Op het water*
- Wat doen ze? *Zwemmen*

De gids maakt een aantal afspraken en laat de kleuters vervolgens zelf de zaal een paar minuten verkennen.

- We spreken af dat we enkel kijken. We raken niets aan. De knopjes en koptelefoons mogen jullie straks verkennen met de leerkracht. De knopjes naast de kijkkasten zijn er voor de blinden/slechtzienden. Tijdens de gidsbeurt gaan we daar niet op drukken, want de uitleg kan niet stopgezet worden.
- Wanneer de gids in de handen klapt, verzamelen de kinderen zich rond de gids.

De gids toont de afbeelding van de huismus.

- Wie heeft deze vogel gezien? Kunnen jullie me meenemen naar deze vogel?

- De naam van de vogel gaan we nog niet verklappen.
- Geef aan in welke richting zij op zoek gaan.

We wandelen naar de vitrinekast met de huismus. Deze bevindt zich rechts achteraan.

De gids verzamelt de kleuters rond het diorama waar de mussen te zien zijn. Zorg dat alle kinderen kunnen zien door wat afstand te nemen en de eerste rijen op hun poep te laten zitten voor de vitrinekast.

- Hoe kunnen jullie zien dat het dezelfde vogel is als op de afbeelding? *Kleuren/veren*
- Wie kent de naam van deze vogel? *Mus* - Klopt, dit is een huismus.
- Hoeveel mussen zitten er in de kast? *10*
- Op deze afbeelding is het een mannetje, want hij heeft een zwart 'slabbetje (bef)' onder zijn snavel.
- Welke vorm heeft de snavel? Toon de afbeelding driehoek/kegel
- Wat zou de mus eten? *zaden*
- Zijn alle vogels in deze vitrinekast mannetjes? Kijk eens goed! Wie kan het vrouwtje vinden? Waarom is dat een vrouwtje? *Op de emmer – andere kleuren – geen zwart slabbetje.*
- Waarom hebben mannetjes andere kleuren? Zodat vrouwtjes verliefd worden.
- Ga naar de volgende boog en zoek de kast waarin een vogel te zien is die goed gelijkt op de vrouwtjes mus (eventueel foto vrouwtjes mus tonen)

Stopplaats 3: kast met vinken

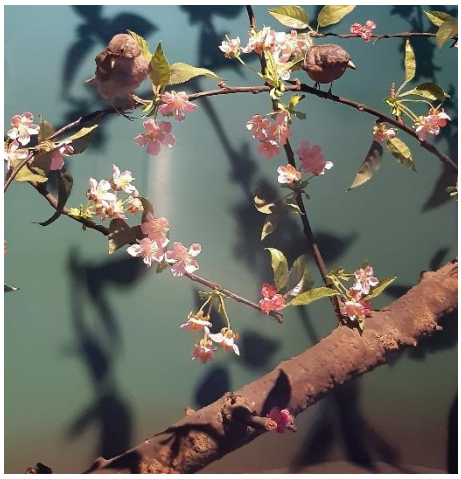

- Hoeveel vinken zitten er in de kast? *Drie*
- Waarin verschillen ze van elkaar? *Twee hebben roestbruine borst, eentje niet.*
- Wie is het mannetje? *Vogel met de roestbruine borst.*
- Waarom verschil in kleur? *Vinden van een vrouwtje*
- Over verliefde vogels ga ik jullie meer vertellen. Zijn

➢ Jullie benieuwd? Kom mee!

De gids neemt de kinderen mee naar de vitrinekast ‘van ei tot vogel’.

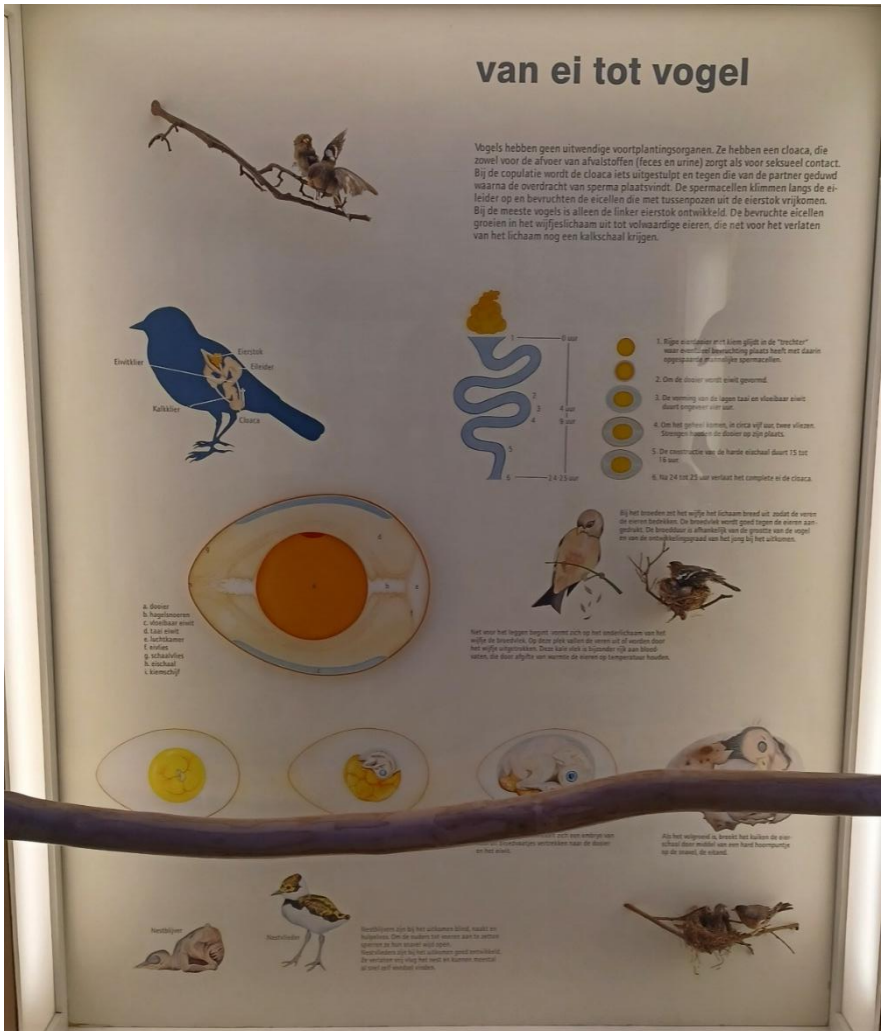

Stopplaats 4: ‘Van ei tot vogel’ (facultatief)

Materiaal

- Afbeelding koolmees

Hier zien jullie verliefde vinken. Zet jullie even neer voor deze kast.

- Wat doen vogels wanneer ze verliefd zijn? *Ze gaan paren. Er komt een zaadcelletje van het mannetje komt bij de eicel van het vrouwtje. Hierdoor ontstaat een piepklein kuikentje in het ei dat moet groeien.*
- Hoe kan dat kuikentje groeien in het ei? *Door warmte/broeden en voedsel*
- Wat vormt het voedsel voor het kuikentje in het ei? *Eigeel*

Laat de leerlingen raden waarom er in de eitjes van de winkel geen kuikentje zit.

- Hoe kan het kuikentje uit het ei? Door en speciale tand

De gids toont de afbeelding van de koolmees. Ga deze vogel maar zoeken.

Stopplaats 5: vitrine kast met koolmezen en pimpelmees

Materiaal

- Map met afbeelding van een pincet

Laat de leerlingen zitten voor de vitrinekast.

- Hoe heet deze vogel? *koolmees*

  Er zit één vogel die geen koolmees is. Waar? Vogel zonder zwarte stropdas en blauw rugje.
- Het is een pimpelmees.
- Of zijn het allemaal dezelfde vogels die je hier zitten? Nee, welke ziet er anders uit?
- Wie kan mij zeggen welke vorm de snavel van deze vogels heeft? Is het ook een kegel of driehoek? *Nee, fijner*

Toon de afbeelding van de pincet.

- Wie kent dit? Waarvoor dient het? *Vb. splinter of iets heel fijns verwijderen*
- Zouden deze vogels ook zaden eten? *Neen, fijnere dingen…. die vliegen…. insecten*

We hebben dus al zaadeters, insecteneters, … Kijk eens rond. Zien jullie een vogel die nog iets anders dan zaden of insecten eet?

De leerlingen zien achter zich kast met uilen of naast zicht de kast met de *merels*.

Neem ze mee naar de kast die ze zelf aanbrengen.

Stopplaats 6: Uilenkast of kast met lijsterachtingen

Materiaal

- Afbeelding haak

Uilenkast

- Kijk even naar de snavel van deze vogels? Toon eens met jouw vinger welke vorm deze snavel heeft? *Kinderen maken boogje maken met vinger* Eventueel afbeelding tonen. Waarom heeft deze snavel deze vorm? Wat doen ze met hun snavel? Wat eten ze, denk je? *Muizen*
- Wat weten jullie nog meer over uilen? Wie kan mij nog iets vertellen?

Laat de leerlingen heel kort een aantal zaken aanbrengen vb. nachtdier, roofvogel, ...

Lijsterachtigen

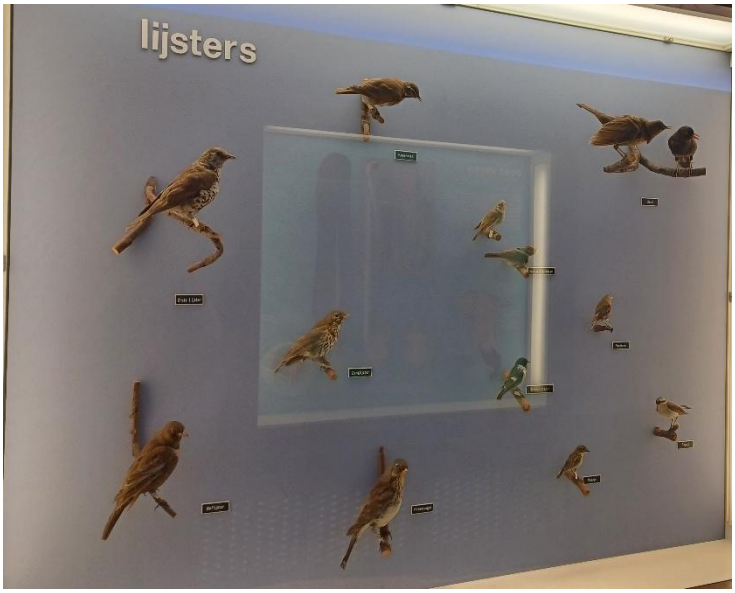

- de merel: Wie weet wie het mannetje is; en wie het vrouwtje is? bruin vrouwtje vs. zwart mannetje met oranje snavel.
- Wat eet een merel? Regenwormen
- Waar zitten regenwormen? *Onder de grond.*
- Wanneer zie je regenwormen ? *Als het regent.*
- Hoe pakt de merel een regenworm wanneer het niet regent? Heb je al een merel zien trappelen op het gras? Waarom doet hij dat? Vertel verhaal van de regen en dat de merel trappelt om de regen na te bootsen. Laat de leerlingen trappelen.
- De merel eet niet alleen regenwormen maar ook zaden en vruchten (bessen).
- Kijk eens naar het aantal tenen. Hoeveel tenen heeft de merel? 4 Waarom staan er 3 naar voor en 1 naar achter? *Om zich vast te houden aan de tak.*
- Bij de uil is het speciaal 2 naar voor 2 naar achter om zijn prooi goed te kunnen grijpen. Toon ze dit aan de kast met uilen. Uilen vangen prooien. Het zijn roofvogels.

Wandel met de leerlingen naar de vitrinekast met het overzicht ‘Wat vogels eten’

Of stel de vraag wat kunnen vogels nog eten? Vis

Laat ze op zoek gaan naar een viseter.

Geef wel aan in welke richting ze moeten zoeken. In de boog rechtover de trap vinden de kinderen de reiger en de jan-van-gent.

Stopplaats 7: kast met reiger

Materiaal

- Map met afbeelding dolk

Sta stil bij de reiger. Laat de groep rond de vitrinekast rechtstaand plaatsnemen en laat ze één stap naar achter zetten zodat iedereen goed kan kijken.

- ➢ Wie heeft deze vogel al eens zien staan langs de waterkant?
- ➢ Wat was er typisch, speciaal?

Komt er geen reactie van de kinderen dan ga je zelf heel stil op één been staan. Waarom doet de reiger dit? Om uit te rusten en om te kijken of hij een vis of een kikker kan verschalken. Hoe denk je dat de reiger een vis vangt? Door met zijn kop en dolkvormige snavel razendsnel een vis te spiesen. Doe dit na. Laat de leerlingen het nadoen

Welke vorm heeft deze snavel? Op wat lijkt hij? *Een dolk.*

Je kan hier vergelijken met wapen van de ridders. Zoeken naar het woord dolk heeft wel wat voeten in de aarde. Een zwaard kennen ze. Een dolk minder. Suggestie: een dolk is een kort zwaard.

Laat de kinderen nog zoeken naar tweede vogel met een dolkvormige snavel (jan-van-gent: volwassen vogel juveniel)

Neem de kinderen mee naar bovenstaand paneel. Je vindt dit links achteraan (gesitueerd vanaf punt wanneer je trap opkomt). Je kan de herhaling ook bij de kast van de reiger inbouwen.

Stopplaats 8: herhaling

- We hebben een kegelvormige snavel bij de? *Mus*. Wat eet die? *Zaden*
- We hebben een hele fijne, pincetvormige snavel bij de? *Mees*. Wat eet die? *Insecten*
- We hebben een haakvormige snavel bij de? *Uil*. Wat eet die? *Muizen*
- *Wat eet de merel* (langere snavel als een kegel)? *Regenwormen*. Wat eet hij ook? *Zaden*
- Wat eet een vogel met een dolkvormige snavel? kast? Vis

Extra: Zijn de kinderen op dit moment nog gemotiveerd, dan kan je ze even helemaal achteraan laten kijken naar het diorama van de ijsvogel.

IJsvogel: Bij de ijsvogel lijkt de snavel op een kleine dolk, om vissen te vangen.

- Kijk eens naar de oever waar hij woont.

De ijsvogel is heel kleurrijk.

- Welke kleuren zie je? Hier heeft het mannetje en het vrouwtje dezelfde kleur.
- Hoe komt het vrouwtje niet opvalt met haar kleurrijk verenkleed wanneer ze aan het broeden is? *Ze is niet zichtbaar want ze maken hun nest in de oever.*

Slot

- Verzamel de leerlingen rond de gids.

Hopelijk hebben jullie wat meer bijgeleerd over de vogels. Sommige van jullie zijn waarschijnlijk nieuwsgierig naar de rest van de vogelkasten. Deze mogen jullie nu vrij verkennen met de juf of meester! Jullie mogen als ik weg ben ook gebruik maken van de knopjes met de vogelgeluiden en de koptelefoons.

- Veel plezier en tot de volgende keer!

Neem kort afscheid van de leerkrachten en leerlingen.

Neem de map met het fotomateriaal terug mee naar beneden.

- *Bronnen:*

Het beste vogelboek, Reader's digest (aanwezig in het museum)

Website van natuurpunt